

Βρυξέλλες, 24 Μαΐου 2022
(OR. en)

Διοργανικός φάκελος:
2022/0165 (NLE)

9470/22
ADD 1

SOC 308
EMPL 204
ECOFIN 498
EDUC 186
JEUN 81
GENDER 66
ANTIDISCRIM 49

ΠΡΟΤΑΣΗ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	23 Μαΐου 2022
Αποδέκτης:	κ. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2022) 241 final - ANNEX
Θέμα:	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ της πρότασης απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2022) 241 final - ANNEX.

σνημμ.: COM(2022) 241 final - ANNEX

Βρυξέλλες, 23.5.2022
COM(2022) 241 final

ANNEX

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

της

πρότασης απόφασης του Συμβουλίου

**σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών
μελών**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Κατευθυντήρια γραμμή 5: Τόνωση της ζήτησης εργασίας

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν ενεργά μια βιώσιμη κοινωνική οικονομία της αγοράς και να διευκολύνουν και να στηρίζουν τις επενδύσεις για τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας, αξιοποιώντας επίσης το δυναμικό που συνδέεται με την ψηφιακή και την πράσινη μετάβαση, υπό το πρίσμα του πρωταρχικού στόχου της ΕΕ για το 2030 όσον αφορά την απασχόληση. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να μειώσουν τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στις προσλήψεις, να ενισχύσουν την υπεύθυνη επιχειρηματικότητα και την πραγματική αυτοαπασχόληση και, ειδικότερα, να στηρίξουν τη δημιουργία και την ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε χρηματοδότηση. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν ενεργά την ανάπτυξη και να αξιοποιήσουν πλήρως το δυναμικό της κοινωνικής οικονομίας, να προωθήσουν την κοινωνική καινοτομία και τις κοινωνικές επιχειρήσεις και να ενθαρρύνουν τα επιχειρηματικά μοντέλα που δημιουργούν ευκαιρίες ποιοτικής απασχόλησης και αποφέρουν κοινωνικά οφέλη σε τοπικό επίπεδο, ιδίως σε τομείς που επηρεάζονται περισσότερο από τη μετάβαση στην πράσινη οικονομία λόγω της τομεακής εξειδίκευσής τους.

Μετά την κρίση λόγω COVID-19, τα καλά σχεδιασμένα συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας και παρόμοιες ρυθμίσεις θα πρέπει επίσης να διευκολύνουν και να στηρίζουν τις διαδικασίες αναδιάρθρωσης, πέραν της διατήρησης της απασχόλησης κατά περίπτωση, συμβάλλοντας στον εκσυγχρονισμό της οικονομίας, μεταξύ άλλων μέσω της ανάπτυξης συναφών δεξιοτήτων. Θα πρέπει να εξεταστούν καλά σχεδιασμένα κίνητρα πρόσληψης και μετάβασης και μέτρα αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανεπίδρασης, ώστε να στηριχτεί η δημιουργία θέσεων εργασίας και οι μεταβάσεις, και να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων, μεταξύ άλλων υπό το πρίσμα του ψηφιακού και του πράσινου μετασχηματισμού, καθώς και των επιπτώσεων της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία.

Η φορολογία θα πρέπει να μετατοπιστεί από την εργασία σε άλλες πηγές φορολογίας που στηρίζουν περισσότερο την απασχόληση και την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς και σε ευθυγράμμιση με τους στόχους για το κλίμα και το περιβάλλον, λαμβάνοντας υπόψη την αναδιανεμητική επίδραση του φορολογικού συστήματος, διαφυλάσσοντας ταυτόχρονα τα έσοδα για επαρκή κοινωνική προστασία και τις δαπάνες για την ενίσχυση της ανάπτυξης.

Τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που διαθέτουν νόμιμους κατώτατους μισθούς, θα πρέπει να προωθήσουν τις συλλογικές διαπραγματεύσεις με σκοπό τον καθορισμό των μισθών και να διασφαλίσουν την αποτελεσματική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων με διαφανή και προβλέψιμο τρόπο, καθιστώντας δυνατή την επαρκή ανταπόκριση των μισθών στις αλλαγές της παραγωγικότητας και προωθώντας δίκαιους μισθούς που να επιτρέπουν αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στις ομάδες χαμηλότερου και μεσαίου εισοδήματος με σκοπό την ενίσχυση της ανοδικής κοινωνικοοικονομικής σύγκλισης. Οι μηχανισμοί καθορισμού των μισθών θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών και τομεακών εξελίξεων. Με σεβασμό στις εθνικές πρακτικές και την αυτονομία των κοινωνικών εταίρων, τα κράτη μέλη και οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι όλοι οι εργαζόμενοι λαμβάνουν δίκαιους μισθούς επωφελούμενοι, άμεσα ή έμμεσα, από συλλογικές συμβάσεις ή επαρκείς νόμιμους κατώτατους μισθούς, λαμβάνοντας

υπόψη τις επιπτώσεις τους στην ανταγωνιστικότητα, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την εργασιακή φτώχεια.

Κατευθυντήρια γραμμή 6: Ενίσχυση της προσφοράς εργασίας και βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση, στη διά βίου απόκτηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων

Στο πλαίσιο της ψηφιακής και της πράσινης μετάβασης, της δημογραφικής αλλαγής και του πολέμου στην Ουκρανία, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν τη βιωσιμότητα, την παραγωγικότητα, την απασχολησιμότητα και το ανθρώπινο κεφάλαιο, προωθώντας την απόκτηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων καθ' όλη τη διάρκεια της επαγγελματικής ζωής των ανθρώπων και ανάλογα με τις τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες της αγοράς εργασίας, υπό το πρίσμα του πρωταρχικού στόχου της ΕΕ για το 2030 όσον αφορά τις δεξιότητες. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να προσαρμόσουν και να επενδύσουν στα οικεία συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης για την παροχή εκπαίδευσης υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και την παροχή πρόσβασης στην ψηφιακή μάθηση και γλωσσικής κατάρτισης (π.χ. στην περίπτωση των προσφύγων, μεταξύ άλλων από την Ουκρανία). Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεργαστούν με τους κοινωνικούς εταίρους, τους παρόχους εκπαίδευσης και κατάρτισης, τις επιχειρήσεις και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη για να αντιμετωπίσουν τις διαρθρωτικές αδυναμίες στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης και να βελτιώσουν την ποιότητα και τη συνάφειά τους με την αγορά εργασίας, με σκοπό επίσης να καταστεί δυνατή η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση, να αντιμετωπιστούν οι υφιστάμενες αναντιστοιχίες δεξιοτήτων και να αποτραπεί η εμφάνιση νέων ελλείψεων, ιδίως για δραστηριότητες που σχετίζονται με το REPowerEU, όπως η ανάπτυξη ανανεώσιμης ενέργειας ή η ανακαίνιση κτιρίων. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει το επάγγελμα του εκπαιδευτικού, μεταξύ άλλων με την επένδυση στις ψηφιακές ικανότητες των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών. Τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης θα πρέπει να εφοδιάζουν όλους τους εκπαιδευόμενους με βασικές ικανότητες, συμπεριλαμβανομένων των βασικών και των ψηφιακών δεξιοτήτων, καθώς και με εγκάρσιες ικανότητες, ώστε να θέτουν τις βάσεις για προσαρμοστικότητα και ανθεκτικότητα καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιδιώκουν την ενίσχυση της παροχής ατομικών δικαιωμάτων κατάρτισης και τη διασφάλιση της δυνατότητας μεταφοράς τους σε περίπτωση επαγγελματικών μεταβάσεων, μεταξύ άλλων, κατά περίπτωση, μέσω ατομικών λογαριασμών μάθησης, καθώς και ενός αξιόπιστου συστήματος αξιολόγησης της ποιότητας της κατάρτισης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που έχουν τα μικροδιαπιστευτήρια για υποστήριξη της διά βίου μάθησης και της απασχολησιμότητας. Θα πρέπει να δίνουν τη δυνατότητα σε όλους να προβλέπουν και να προσαρμόζονται καλύτερα στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, κυρίως μέσω της συνεχούς αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης και της παροχής ολοκληρωμένης καθοδήγησης και συμβουλευτικής, με σκοπό την υποστήριξη της δίκαιης και θεμιτής μετάβασης για όλους, την ενίσχυση των κοινωνικών αποτελεσμάτων, την αντιμετώπιση των ελλείψεων στην αγορά εργασίας και της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων, τη βελτίωση της συνολικής ανθεκτικότητας της οικονομίας σε κλυδωνισμούς και την ευκολότερη πραγματοποίηση πιθανών προσαρμογών.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν τις ίσες ευκαιρίες για όλους, αντιμετωπίζοντας τις ανισότητες στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ειδικότερα, θα πρέπει να παρέχεται στα παιδιά πρόσβαση σε καλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αυξήσουν τα συνολικά επίπεδα προσόντων, να μειώσουν τον αριθμό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση, να στηρίξουν την πρόσβαση των παιδιών από απομακρυσμένες περιοχές στην εκπαίδευση, να αυξήσουν την ελκυστικότητα της

επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (EEK), την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και την ολοκλήρωσή της, να διευκολύνουν τη μετάβαση των νέων από την εκπαίδευση στην απασχόληση μέσω ποιοτικής πρακτικής άσκησης και μαθητείας, καθώς και να αυξήσουν τη συμμετοχή των ενηλίκων στη συνεχή μάθηση, ιδίως μεταξύ των εκπαιδευομένων που προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα και τους λιγότερο ειδικευμένους. Λαμβάνοντας υπόψη τις νέες απαιτήσεις για τις ψηφιακές, τις πράσινες και τις γηράσκουσες κοινωνίες, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενισχύσουν τη μάθηση στον χώρο εργασίας στο πλαίσιο των συστημάτων EEK, μεταξύ άλλων μέσω ποιοτικών και αποτελεσματικών προγραμμάτων μαθητείας, και να αυξήσουν τον αριθμό των πτυχιούχων θετικών επιστημών, τεχνολογίας, μηχανικής και μαθηματικών (STEM) τόσο σε επίπεδο EEK όσο και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ιδίως μεταξύ των γυναικών. Επίσης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενισχύσουν τη σύνδεση της αγοράς εργασίας με την τριτοβάθμια εκπαίδευση και, κατά περίπτωση, με την έρευνα· να βελτιώσουν την παρακολούθηση και πρόβλεψη των δεξιοτήτων· να προβάλλουν περισσότερο τις δεξιότητες και να καταστήσουν συγκρίσιμα τα προσόντα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αποκτώνται στο εξωτερικό· και να αυξήσουν τις ευκαιρίες για αναγνώριση και επικύρωση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που αποκτώνται εκτός των συστημάτων τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει, επίσης, να αναβαθμίσουν και να αυξήσουν την προσφορά και την αξιοποίηση της ευέλικτης συνεχούς EEK. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να υποστηρίξουν τους ενηλίκους με χαμηλό επίπεδο δεξιοτήτων ώστε να διατηρήσουν ή να αναπτύξουν τη μακροπρόθεσμη απασχολησιμότητά τους, ενισχύοντας την πρόσβαση σε μαθησιακές ευκαιρίες υψηλής ποιότητας και την αξιοποίηση των ευκαιριών αυτών, μέσω της υλοποίησης της σύστασης όσον αφορά τις Διαδρομές Αναβάθμισης των Δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων της αξιολόγησης των δεξιοτήτων, της προσφοράς εκπαίδευσης και κατάρτισης που αντιστοιχεί στις ευκαιρίες της αγοράς εργασίας, καθώς και της επικύρωσης και της αναγνώρισης των δεξιοτήτων που αποκτώνται.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν στους ανέργους και στα οικονομικά μη ενεργά άτομα αποτελεσματική, έγκαιρη, συντονισμένη και εξατομικευμένη βοήθεια που βασίζεται στην υποστήριξη για την αναζήτηση εργασίας, την κατάρτιση, την απόκτηση νέων προσόντων και την πρόσβαση σε άλλες υποστηρικτικές υπηρεσίες, με ιδιαίτερη προσοχή στις ευάλωτες ομάδες και στα άτομα που πλήττονται ιδιαίτερα από την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. Ολοκληρωμένες στρατηγικές που περιλαμβάνουν εμπειριστατωμένη ατομική αξιολόγηση των ανέργων θα πρέπει να δρομολογούνται το συντομότερο δυνατό και το αργότερο 18 μήνες μετά την έναρξη της ανεργίας, ώστε να μειωθεί σημαντικά και να προληφθεί η μακρόχρονη και διαρθρωτική ανεργία. Η ανεργία των νέων και το ζήτημα των νέων που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης (EAEK) θα πρέπει να συνεχίσει να αντιμετωπίζεται με την πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και τη διαρθρωτική βελτίωση της μετάβασης από την εκπαίδευση στην απασχόληση, μεταξύ άλλων μέσω της πλήρους εφαρμογής των ενισχυμένων εγγυήσεων για τη νεολαία, οι οποίες θα πρέπει επίσης να στηρίζουν σημαντικά τις ποιοτικές ευκαιρίες απασχόλησης των νέων κατά τη μετα-πανδημική ανάκαμψη. Επιπλέον, και υπό το πρίσμα του ευρωπαϊκού έτους Νεολαίας 2022, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειες, ιδίως όσον αφορά την επισήμανση του τρόπου με τον οποίο η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση προσφέρουν μια ανανεωμένη προοπτική για το μέλλον, καθώς και ευκαιρίες για την αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της πανδημίας στους νέους.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποσκοπούν σε άρση των εμποδίων και των αντικινήτρων στη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, καθώς και στην παροχή κινήτρων για τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας ιδίως για τα άτομα με χαμηλό εισόδημα και τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας, καθώς και τα άτομα που είναι περισσότερο απομακρυσμένα από την αγορά

εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών και των περιθωριοποιημένων Ρομά. Λόγω των μεγάλων ελλείψεων εργατικού δυναμικού σε ορισμένα επαγγέλματα και τομείς, τα κράτη μέλη θα πρέπει να συμβάλουν στην προώθηση της προσφοράς εργασίας, ιδίως μέσω της προώθησης επαρκών μισθών και αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας, καθώς και αποτελεσματικών ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να υποστηρίζουν ένα κατάλληλο περιβάλλον εργασίας για τα άτομα με αναπηρίες, μεταξύ άλλων μέσω στοχοθετημένης χρηματοδοτικής στήριξης και υπηρεσιών που τους δίνουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία.

Θα πρέπει να αντιμετωπιστούν οι ανισότητες μεταξύ των φύλων όσον αφορά την απασχόληση και τις αμοιβές. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν την ισότητα των φύλων και την αυξημένη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων εξασφαλίζοντας ίσες ευκαιρίες και επαγγελματική εξέλιξη και εξαλείφοντας τα εμπόδια στην πρόσβαση των γυναικών σε ηγετικές θέσεις σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων. Θα πρέπει να εξασφαλιστεί ίση αμοιβή για ίση εργασία ή για εργασία ίσης αξίας, και μισθολογική διαφάνεια. Η συμφιλίωση επαγγελματικής, οικογενειακής και προσωπικής ζωής για γυναίκες και άνδρες θα πρέπει να προωθηθεί, ιδίως μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, ποιοτικές υπηρεσίες μακροχρόνιας περίθαλψης και προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι γονείς και όλα τα πρόσωπα με υποχρεώσεις φροντίδας έχουν πρόσβαση σε αρμόζουσες άδειες για οικογενειακούς λόγους και ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας, με στόχο την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής, οικογενειακής και προσωπικής ζωής, και να προωθούν την ισορροπημένη χρήση των εν λόγω δικαιωμάτων μεταξύ γυναικών και ανδρών.

Κατευθυντήρια γραμμή 7: Βελτίωση της λειτουργίας των αγορών εργασίας και της αποτελεσματικότητας του κοινωνικού διαλόγου

Προκειμένου να επωφεληθούν από ένα δραστήριο και παραγωγικό εργατικό δυναμικό και νέους τρόπους εργασίας και επιχειρηματικά μοντέλα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεργαστούν με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με δίκαιες, διαφανείς και προβλέψιμες συνθήκες εργασίας, με την εξισορρόπηση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Θα πρέπει να μειώσουν και να αποτρέψουν τον κατακερματισμό στο εσωτερικό των αγορών εργασίας, να καταπολεμήσουν την αδήλωτη εργασία και την πλασματική αυτοαπασχόληση, και να προωθήσουν τη μετάβαση σε μορφές απασχόλησης αορίστου χρόνου. Οι κανόνες για την προστασία της απασχόλησης, το εργατικό δίκαιο και οι φορείς απασχόλησης θα πρέπει στο σύνολό τους να παρέχουν, αφενός, το κατάλληλο περιβάλλον για προσλήψεις και, αφετέρου, την απαραίτητη ευελιξία στους εργοδότες να προσαρμόζονται γρήγορα στις μεταβολές της οικονομικής συγκυρίας, προασπίζοντας παράλληλα τα εργασιακά δικαιώματα και διασφαλίζοντας την κοινωνική προστασία, τη δέουσα ασφάλεια και ένα υγιές, ασφαλές και κατάλληλα προσαρμοσμένο περιβάλλον εργασίας για όλους τους εργαζομένους. Η προώθηση της χρήσης ευέλικτων ρυθμίσεων εργασίας, όπως η τηλεργασία, μπορεί να συμβάλει σε υψηλότερα επίπεδα απασχόλησης και σε αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς στο πλαίσιο του μετα-πανδημικού περιβάλλοντος. Ταυτόχρονα, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ο σεβασμός των δικαιωμάτων των εργαζομένων όσον αφορά τον χρόνο εργασίας, τις συνθήκες εργασίας και την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής. Θα πρέπει να αποτρέπονται οι σχέσεις απασχόλησης που οδηγούν σε επισφαλείς συνθήκες εργασίας, μεταξύ άλλων στην περίπτωση των εργαζομένων σε πλατφόρμες, ιδίως αν είναι χαμηλής ειδίκευσης, και με την καταπολέμηση της κατάχρησης των άτυπων συμβάσεων. Θα πρέπει να εξασφαλιστεί η πρόσβαση σε αποτελεσματικό, αμερόληπτο μηχανισμό επίλυσης διαφορών καθώς και το δικαίωμα επανόρθωσης, το οποίο περιλαμβάνει την καταβολή εύλογης αποζημίωσης, σε περιπτώσεις καταχρηστικής απόλυσης.

Οι πολιτικές θα πρέπει να έχουν ως στόχο τη βελτίωση και την υποστήριξη της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, της αντιστοίχισης και των μεταβάσεων, μεταξύ άλλων και σε μειονεκτούσες περιοχές. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενεργοποιήσουν και να διευκολύνουν αποτελεσματικά όσους μπορούν να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας, ιδίως τις ευάλωτες ομάδες, όπως τα άτομα με χαμηλότερη ειδίκευση, τα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που βρίσκονται σε καθεστώς προσωρινής προστασίας, και τους περιθωριοποιημένους Ρομά. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενισχύσουν το πεδίο εφαρμογής και την αποτελεσματικότητα των ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας διευρύνοντας τη στόχευση, την εμβέλεια και την κάλυψή τους και συνδέοντάς τες καλύτερα με τις κοινωνικές υπηρεσίες, την κατάρτιση και την εισοδηματική στήριξη στους ανέργους, για όσο αναζητούν εργασία και με βάση τα δικαιώματα και τις ευθύνες τους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενισχύσουν την ικανότητα των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης να παρέχουν έγκαιρη και εξατομικευμένη βοήθεια σε όσους αναζητούν εργασία, να ανταποκρίνονται στις τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες της αγοράς εργασίας και να εφαρμόζουν διαχείριση βάσει επιδόσεων, υποστηριζόμενη επίσης μέσω της ψηφιοποίησης.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν στους ανέργους επαρκείς παροχές ανεργίας με εύλογη διάρκεια, σύμφωνα με τις εισφορές τους και τους εθνικούς κανόνες επιλεξιμότητας. Οι παροχές ανεργίας δεν θα πρέπει να λειτουργούν ως αντικίνητρο για τη γρήγορη επιστροφή στην απασχόληση και θα πρέπει να συνοδεύονται από ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας.

Η κινητικότητα των εκπαιδευομένων και των εργαζομένων θα πρέπει να υποστηρίζεται επαρκώς με σκοπό τη βελτίωση των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητάς τους και την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας, ενώ παράλληλα θα πρέπει να διασφαλίζονται δίκαιες συνθήκες για όλους όσοι ασκούν διασυνοριακή δραστηριότητα και να ενισχύεται η διοικητική συνεργασία μεταξύ των εθνικών διοικητικών αρχών όσον αφορά τους μετακινούμενους εργαζομένους, με την αξιοποίηση της συνδρομής που παρέχεται από την Ευρωπαϊκή Αρχή Εργασίας. Η κινητικότητα των εργαζομένων σε κρίσιμης σημασίας επαγγέλματα και των διασυνοριακών, εποχιακών και αποσπασμένων εργαζομένων θα πρέπει να υποστηρίζεται στις περιπτώσεις προσωρινού κλεισίματος των συνόρων λόγω παραμέτρων που άπτονται της δημόσιας υγείας.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να προσπαθήσουν να δημιουργήσουν τις κατάλληλες συνθήκες για νέες μορφές εργασίας, αξιοποιώντας το δυναμικό τους για τη δημιουργία θέσεων εργασίας, διασφαλίζοντας παράλληλα τη συμμόρφωσή τους με τα υφιστάμενα κοινωνικά δικαιώματα. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν συμβουλές και καθοδήγηση σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που ισχύουν στο πλαίσιο των άτυπων συμβάσεων και των νέων μορφών εργασίας, όπως η εργασία μέσω ψηφιακών πλατφορμών. Στο πλαίσιο αυτό, οι κοινωνικοί εταίροι μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο και τα κράτη μέλη θα πρέπει να τους στηρίξουν στην προσέγγιση και την εκπροσώπηση των ατόμων που εργάζονται υπό καθεστώς άτυπης σύμβασης και σε πλατφόρμα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να παρέχουν στήριξη για την επιβολή της νομοθεσίας —όπως κατευθυντήριες γραμμές ή ειδικά προγράμματα κατάρτισης για τις επιθεωρήσεις εργασίας— σχετικά με τις προκλήσεις που απορρέουν από τις νέες μορφές οργάνωσης της εργασίας, όπως η αλγοριθμική διαχείριση, η επιτήρηση δεδομένων και η μόνιμη ή ημιμόνιμη τηλεργασία.

Με βάση τις υφιστάμενες εθνικές πρακτικές, και προκειμένου να υπάρξει πιο αποτελεσματικός κοινωνικός διάλογος και να επιτευχθούν καλύτερα κοινωνικοοικονομικά αποτελέσματα, μεταξύ άλλων και σε περιόδους κρίσης, όπως με τον πόλεμο στην Ουκρανία, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν την έγκαιρη και ουσιαστική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό και την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων και πολιτικών σε

θέματα απασχόλησης, κοινωνικά και, κατά περίπτωση, οικονομικά θέματα, μεταξύ άλλων με την παροχή στήριξης για την ενίσχυση των ικανοτήτων των κοινωνικών εταίρων. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν τον κοινωνικό διάλογο και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις. Οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να ενθαρρύνονται να διαπραγματεύονται και να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις σε ζητήματα που τους αφορούν, με πλήρη σεβασμό της αυτονομίας τους και του δικαιώματος στη συλλογική δράση.

Κατά περίπτωση, και με βάση τις υφιστάμενες εθνικές πρακτικές, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την πείρα των σχετικών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών όσον αφορά την απασχόληση και τα κοινωνικά ζητήματα.

Κατευθυντήρια γραμμή 8: Προαγωγή των ίσων ευκαιριών για όλους, προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, ανοικτές σε όλους, θεσπίζοντας αποτελεσματικά μέτρα για την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και την προαγωγή των ίσων ευκαιριών για όλους, και ιδίως για τις υποεκπροσωπούμενες ομάδες στην αγορά εργασίας, με τη δέουσα προσοχή στην περιφερειακή και εδαφική διάσταση. Θα πρέπει να διασφαλίσουν την ίση μεταχείριση όσον αφορά την απασχόληση, την κοινωνική προστασία, την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη, την εκπαίδευση και την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, ανεξαρτήτως φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εκσυγχρονίσουν τα συστήματα κοινωνικής προστασίας, ώστε να παρέχουν επαρκή, ουσιαστική, αποτελεσματική και βιώσιμη κοινωνική προστασία για όλους και σε όλα τα στάδια της ζωής, με την ενθάρρυνση της κοινωνικής ένταξης και της ανοδικής κοινωνικής κινητικότητας, με την παροχή κινήτρων για τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, τη στήριξη της κοινωνικής επένδυσης, την καταπολέμηση της φτώχειας και την αντιμετώπιση των ανισοτήτων, μεταξύ άλλων μέσω του σχεδιασμού των συστημάτων φορολογίας και παροχών και της αξιολόγησης του διανεμητικού αντικτύπου των πολιτικών. Η συμπλήρωση των καθολικών προσεγγίσεων με επιλεκτικές προσεγγίσεις θα βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Ο εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας θα πρέπει επίσης να αποσκοπεί στη βελτίωση της ανθεκτικότητάς τους σε πολύπλευρες προκλήσεις.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναπτύξουν και να ενσωματώσουν τις τρεις συνιστώσες της ενεργού συμπερίληψης: επαρκής εισοδηματική στήριξη, αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς και πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες στήριξης, για την κάλυψη των ατομικών αναγκών. Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας θα πρέπει να εξασφαλίζουν επαρκείς παροχές ελάχιστου εισοδήματος για κάθε άνθρωπο που δεν διαθέτει αρκετούς πόρους και να προωθούν την κοινωνική ένταξη παρακινώντας τα άτομα να συμμετέχουν ενεργά στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία, μεταξύ άλλων μέσω της στοχευμένης παροχής κοινωνικών υπηρεσιών.

Η διαθεσιμότητα οικονομικά προσιτών, προσβάσιμων και ποιοτικών υπηρεσιών, όπως η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, η εξωσχολική φροντίδα, η εκπαίδευση, η κατάρτιση, η στέγαση, καθώς και η υγεία και η μακροχρόνια περίθαλψη, είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένης της εργασιακής φτώχειας, σύμφωνα με τον πρωταρχικό στόχο της ΕΕ για το 2030 όσον αφορά τη μείωση της φτώχειας. Ιδιαίτερα η παιδική φτώχεια θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με εμπεριστατωμένα και ολοκληρωμένα μέτρα, ιδίως μέσω της πλήρους εφαρμογής της ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν την πρόσβαση όλων, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, στις βασικές υπηρεσίες. Για όσους έχουν ανάγκη ή βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εγγυώνται την πρόσβαση σε επαρκή κοινωνική στέγαση ή στεγαστική βοήθεια. Θα πρέπει να διασφαλίσουν μια καθαρή και δίκαιη ενεργειακή μετάβαση και να αντιμετωπίσουν την ενεργειακή φτώχεια ως μια ολοένα και πιο σημαντική μορφή φτώχειας λόγω της αύξησης των τιμών της ενέργειας, η οποία συνδέεται εν μέρει με τον πόλεμο στην Ουκρανία, μεταξύ άλλων, κατά περίπτωση, μέσω στοχευμένων προσωρινών μέτρων στήριξης του εισοδήματος. Θα πρέπει επίσης να εφαρμοστούν πολιτικές ανακαίνισης κατοικιών χωρίς αποκλεισμούς. Θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ειδικές ανάγκες των ατόμων με αναπηρίες, συμπεριλαμβανομένης της προσβασιμότητας, σε σχέση με τις εν λόγω υπηρεσίες. Η έλλειψη στέγης θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με εξειδικευμένο τρόπο. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν έγκαιρη πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή προληπτική και θεραπευτική υγειονομική περίθαλψη καθώς και σε μακροχρόνια περίθαλψη υψηλής ποιότητας, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα.

Σύμφωνα με την ενεργοποίηση της οδηγίας για την προσωρινή προστασία¹, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσφέρουν επαρκές επίπεδο προστασίας στους πρόσφυγες από την Ουκρανία, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων διαμονής, της πρόσβασης και της ένταξης στην αγορά εργασίας, της πρόσβασης στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη στέγαση, καθώς και της πρόσβασης στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, την ιατρική περίθαλψη, την κοινωνική πρόνοια ή άλλη βοήθεια και τα μέσα διαβίωσης. Θα πρέπει να διασφαλιστεί η πρόσβαση των παιδιών στην εκπαίδευση και φροντίδα παιδιών και σε βασικές υπηρεσίες σύμφωνα με την ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά. Για τα ασυνόδευτα παιδιά και τους εφήβους, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόζουν το δικαίωμα νόμιμης κηδεμονίας.

Λόγω της αύξησης της μακροζωίας και των δημογραφικών αλλαγών, τα κράτη μέλη θα πρέπει να κατοχυρώσουν την επάρκεια και τη βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων για τους εργαζόμενους και τους αυτοαπασχολούμενους, παρέχοντας ίσες ευκαιρίες σε γυναίκες και άνδρες να αποκτήσουν και να κατοχυρώσουν συνταξιοδοτικά δικαιώματα, μεταξύ άλλων μέσω συμπληρωματικών συστημάτων για τη διασφάλιση επαρκούς εισοδήματος στην τρίτη ηλικία. Οι μεταρρυθμίσεις των συνταξιοδοτικών συστημάτων θα πρέπει να στηρίζονται από πολιτικές που αποσκοπούν στη μείωση του συνταξιοδοτικού χάσματος μεταξύ των φύλων καθώς και μέτρα παράτασης του επαγγελματικού βίου, όπως με την αύξηση της πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης, ιδίως με τη διευκόλυνση της συμμετοχής των ηλικιωμένων στην αγορά εργασίας, και να πλαισιώνονται από στρατηγικές ενεργού γήρανσης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να καθιερώσουν έναν εποικοδομητικό διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους και άλλα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη και να επιτρέψουν την κατάλληλη σταδιακή εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων.

¹ Οδηγία 2001/55/EK του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 2001, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων και μέτρα για τη δίκαιη κατανομή των βαρών μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά την υποδοχή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής αυτών των ατόμων.